

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อศึกษากฎบัตรที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้ง ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 3) เพื่อศึกษาผลที่ตามมาจากการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนที่มีต่อท้องถิ่นก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล 13 แห่งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ได้รับเลือกตั้ง เมื่อคราวเลือกตั้งในวันที่ 6 กันยายน 2552 ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการจัดประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์รายบุคคลและเป็นกลุ่ม ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การพรรณนาวิเคราะห์ โดยผลการวิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และเสนอแนะตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ก่อนได้รับเลือกตั้ง ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับที่เห็นด้วย ซึ่งหมายถึงเห็นด้วยอยู่ในระดับมากกับลักษณะเหล่านั้น แต่เมื่อพิจารณาลักษณะในแต่ละข้อพบว่า ประชาชนส่วนมากได้แสดงความเห็นด้วย จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ลักษณะออก

พบปะ เยี่ยมเยือนประชาชนในพื้นที่ของนักการเมืองท้องถิ่น ข้อ 2 ลักษณะเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ เช่น งานบวช งานแต่ง งานบุญประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น ข้อ 3 ลักษณะการอาสาประชาชนในการทำงานด้านต่าง ๆ เช่น การติดต่อประสานงานกับคนภายนอก หรือหน่วยงานภายนอก เป็นต้น ข้อ 4 ลักษณะการให้ความช่วยเหลือประชาชนหรือเป็นที่พึ่งประชาชนในยามเดือดร้อนในลักษณะ “ใจถึง พึ่งได้” ข้อ 5 ลักษณะการเป็นที่ปรึกษา หรือให้คำแนะนำ กับประชาชนในพื้นที่ของนักการเมืองท้องถิ่น ข้อ 6 ลักษณะการส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มหรือเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการรวมกลุ่มในพื้นที่ ข้อ 7 ลักษณะการส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่ม หรือเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการรวมกลุ่มในพื้นที่ ข้อ 8 ลักษณะการหาเสียงกับประชาชน ในลักษณะการเคาะประตูบ้าน ข้อ 9 ลักษณะการโฆษณาหาเสียงกับประชาชนในโดยใช้สื่อโฆษณา เช่น แผ่นป้าย แผ่นพับ ใบปลิว และรถโฆษณาตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในพื้นที่ ข้อ 10 ลักษณะการส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่ม หรือเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการรวมกลุ่มในพื้นที่ และข้อ 11 ลักษณะกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่ ตระหนักในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนักการเมืองในระดับท้องถิ่น และได้แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 ลักษณะการใช้จ่ายเงินซื้อเสียงหรืออามิสสินจ้าง เพื่อจูงใจให้ไปลงคะแนน แต่หลังได้รับเลือกตั้งประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับที่ไม่แน่ใจ ค่าเฉลี่ย 3.49 เมื่อพิจารณาลักษณะในแต่ละข้อ พบว่าประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นสามารถในการใช้นโยบายที่หาเสียงไว้กับประชาชนในพื้นที่มาปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม ข้อ 2 ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นออกพบปะ เยี่ยมเยือนประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 3 ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นเป็นตัวแทนของประชาชนในการเสนอปัญหาความต้องการของประชาชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อ 4 ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ เช่นงานบวช งานแต่ง งานบุญประเพณี งานกีฬา เป็นต้น ข้อ 5 ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้นำประชาชนในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ข้อ 6 ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่ม เช่นกลุ่มอาชีพ กลุ่มเยาวชน เป็นต้น ข้อ 7 ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นให้คำปรึกษา แนะนำประชาชนในด้านต่างๆ ข้อ 8 ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้ประสานงานกับคนภายนอกหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อนำงบประมาณมาพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของนักการเมืองท้องถิ่น และข้อ 10 ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นบริจาคเงินหรือสิ่งของช่วยเหลือสาธารณกุศล เช่น วัด โรงเรียนหรือกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ และประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับที่ไม่เห็นด้วย จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9

ลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นเป็นที่พึ่งประชาชนเมื่อยามประสบความเดือดร้อนในลักษณะ “ใจถึง พึ่งได้”

2. รูปแบบและลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่านักการเมืองท้องถิ่นซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายในครั้งนี้ ได้สะท้อนรูปแบบและลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองก่อนได้รับเลือกตั้งที่สำคัญ ดังนี้

1) รูปแบบการเปิดตัวทางการเมือง ซึ่งภายใต้รูปแบบดังกล่าว มี 7 ลักษณะ ได้แก่ การออกพบปะประชาชนในพื้นที่ การเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ การอาสาประชาชนในพื้นที่ เช่น การเป็นผู้นำประชาชนในการพัฒนาด้านต่าง ๆ การเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับคนภายนอกหรือหน่วยงานภายนอก เป็นต้น การให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ การให้คำแนะนำปรึกษาประชาชนในพื้นที่ การส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่ม หรือเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มในพื้นที่ การส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่ม หรือเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มในพื้นที่ บริจาคเงินหรือสิ่งของเป็นสาธารณกุศล เช่น บริจาคเงินหรือสิ่งของให้แก่วัด โรงเรียน เป็นต้น

2) รูปแบบการหาเสียงทางการเมือง ซึ่งภายใต้รูปแบบดังกล่าว มี ลักษณะ ได้แก่ การเคาะประตูบ้าน การโฆษณาประชาสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ เช่น การติดป้ายหาเสียง การใช้โฆษณาตามหมู่บ้านต่าง ๆ การทำแผ่นพับและใบปลิวแนะนำตัว การเปิดเวทีปราศรัย หาเสียงตามหมู่บ้าน การแจกเงินซื้อเสียง

แต่หลังการได้รับเลือกตั้ง นักการเมืองท้องถิ่น ได้สะท้อนรูปแบบและลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองที่สำคัญ ดังนี้

1) รูปแบบการทำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ภายใต้รูปแบบดังกล่าว มีลักษณะ การทำหน้าที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “นายกองค์การบริหารส่วนตำบล” การทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล”

2) การรักษาคะแนนนิยมหรือสร้างคะแนนนิยม ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ การออกพบปะ เยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่ การเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ การให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ การส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ การบริจาคสิ่งของ

3. กลยุทธ์ที่ใช้ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน ก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ก่อนได้รับเลือกตั้งนักการเมืองท้องถิ่นได้สะท้อนให้เห็นกลยุทธ์ที่ใช้ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองกับประชาชนในพื้นที่ที่สำคัญมีดังนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ การสร้างทีมงานหรือเครือข่ายในหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์ตนเองเป็นระยะ ๆ การขอคะแนนสงสาร ใช้ความจริงใจ เสียสละ ช่วยเหลือประชาชน ชี้นำประชาชนเป็นที่ตั้งในการทำงาน ใช้ผลงานเดิมหาเสียงกับประชาชน การรับปากไว้ก่อน ส่วนจะทำได้หรือไม่นั้น เป็นเรื่องที่จะทำในภายหลัง การมีสัมมาคารวะ และอ่อนน้อมถ่อมตนต่อประชาชน แจกสิ่งของให้ความช่วยเหลือ และเห็นความเดือดร้อนของประชาชนมาก่อน ครอบครัวยืนเคียงบ่าเคียงไหล่ แต่หลังได้รับเลือกตั้ง กลยุทธ์ที่ใช้ประกอบด้วยการทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย การให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ การสร้างผลงานให้เป็นรูปธรรม การประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ประชาชนรับทราบเป็นระยะ ๆ การทำงานแบบมีส่วนร่วม ไม่เน้นการสั่งการ สร้างความใกล้ชิดรับรู้ปัญหา การประชาสัมพันธ์ตนเองเป็นระยะ ๆ ชี้นำประชาชนเป็นที่ตั้งในการทำงาน สร้างผลงานโดยไม่หวังคะแนนเสียงเฉพาะหน้า ให้ความอดทนในการทำงาน การรับปากไว้ก่อน ส่วนจะทำได้หรือไม่นั้น เป็นเรื่องที่จะทำในภายหลัง การมีสัมมาคารวะ และอ่อนน้อมถ่อมตนต่อประชาชน และใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

4. ผลที่ตามมาจากปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผลพวงจากการใช้รูปแบบและลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองก่อนได้รับเลือกตั้ง ได้แก่ ส่งผลให้ประชาชนยอมรับ และไว้วางใจนักการเมืองท้องถิ่นและตัดสินใจเลือกเป็นผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น และภายหลังได้รับเลือกตั้ง ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ผลพวงจากรูปแบบและลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ รวมทั้งการใช้กลยุทธ์ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองส่งผลให้

อภิปรายผลการวิจัย

นักการเมืองท้องถิ่นถือเป็นตัวแทนของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น โดยผ่านการเลือกตั้งจากประชาชน จึงสะท้อนให้ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองกับประชาชน ซึ่งมีหลากหลายลักษณะ หลากหลายรูปแบบ มี

กลยุทธ์ที่ถูกนำมาใช้ และส่งผลตามมาทั้งในทางด้านบวกและด้านลบ ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์หรือวิธีการที่ใช้

ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองในครั้งนี้ ได้สะท้อนมุมมองจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งที่น่าสนใจคือ ก่อนได้รับเลือกตั้ง ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อลักษณะอยู่ในระดับที่เห็นด้วยกับทุกลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองที่ใช้สอบถามในครั้งนี้ ยกเว้นลักษณะที่ว่าด้วยการใช้เงินหรืออามิสสินจ้างเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียง ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ลักษณะปฏิสัมพันธ์ทั้ง 11 ข้อ เป็นลักษณะปฏิสัมพันธ์เชิงบวก และเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ปกติของนักการเมือง ส่วนลักษณะของการใช้เงินหรืออามิสสินจ้างนั้น เป็นปฏิสัมพันธ์เชิงลบไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยพฤติกรรมการหาเสียงที่เบี่ยงเบนของ กระทบ ทองธรรมชาติ ปรีชา หงส์เลิศ และสมบุญ ณ สุขดำรง (2531) และสืบเนื่องเป็นพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง จึงทำให้ประชาชนที่แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับที่ไม่แน่ใจ ในทำนองเดียวกัน หลังได้รับเลือกตั้ง ประชาชนได้รองลงมา กลับแสดงความคิดเห็นในระดับที่ไม่แน่ใจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า หลังได้รับเลือกตั้ง นักการเมืองท้องถิ่น นอกจากการให้ความสำคัญกับประชาชนในพื้นที่แล้ว ยังต้องปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ เมื่อเป็นดังนั้น จึงทำให้เกิดความสับสนในผลงานที่คาดหวังกับสิ่งที่ปรากฏขึ้นจริง

ส่วนผลการศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบ ลักษณะ กลยุทธ์ และผลที่ตามมาจากปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้ง ได้สะท้อนให้มุมมองและพฤติกรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและที่แตกต่างกัน โดยก่อนได้รับเลือกตั้ง นักการเมืองท้องถิ่นมุ่งเน้นรูปแบบและลักษณะ กลยุทธ์ที่จะทำให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งเป็นหลัก ส่วนหลังได้รับเลือกตั้ง มุ่งเน้นรูปแบบ ลักษณะ และกลยุทธ์ที่เป็นการผสมผสานระหว่างการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับกับการรักษาฐานคะแนนเสียง เพื่อหวังผลทางการเมืองในอนาคต ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ ได้สะท้อนให้เห็นว่า ก่อนได้รับเลือกตั้ง ประชาชนเป็นนายนักการเมืองท้องถิ่น แต่เมื่อภายหลังได้รับเลือกตั้งมักจะพบว่า สัญญาผูกพัน และสิ่งที่คาดหวังมักจะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามเสมอ ในขณะที่นักการเมืองท้องถิ่น ก่อนได้รับเลือกตั้ง มักจะมองว่า ทำอย่างไรก็ได้ก็ให้ได้รับเลือกตั้ง แต่หลังได้รับเลือกตั้ง มักจะให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมากกว่า การพบปะ พูดคุย หรือออก

เขียนเขียนประชาชนดังที่ปฏิบัติก่อนได้รับเลือกตั้ง คงนั้นจึงปรากฏให้เห็นอยู่บ่อย ๆ ที่
 นักการเมืองท้องถิ่นที่ไม่สนใจประชาชน มักจะไม่ได้รับการเลือกตั้งในสมัยต่อ ๆ ไป

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัย ได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลที่ตามมาจากปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่าง
 นักการเมืองกับประชาชนก่อนและหลัง ได้รับเลือกตั้ง ล้วนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบ ลักษณะ
 และกลยุทธ์ที่ใช้ คงนั้น นักการเมืองท้องถิ่นในฐานะตัวแทนของประชาชนในระบอบ
 ประชาธิปไตย ควรหลีกเลี่ยงปฏิสัมพันธ์ด้านลบ ที่ไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย เช่น
 การใช้จ่ายเงินซื้อเสียง หรืออามิสสินจ้างเพื่อจูงใจให้ไปลงคะแนน เป็นต้น แต่ควรเลือกใช้รูปแบบ
 ลักษณะ และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย เช่น การหาเสียงโดยออกพบปะ
 เขียนเขียนประชาชน และสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เกิดขึ้นกับประชาชนผู้มีสิทธิ์
 เลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นผู้บริหารและสมาชิก
 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามเท่านั้น ซึ่งยังไม่
 ครอบคลุมนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มอื่น ๆ เช่น ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน
 จังหวัด ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมือง หรือเทศบาลตำบล คงนั้น ผู้วิจัยจึงมี
 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน
 ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเทศบาลเมือง เทศบาลตำบล ทั้งในประเด็น
 รูปแบบ ลักษณะ กลยุทธ์ที่ใช้ และผลลัพธ์ที่ตามมาดังที่ได้ศึกษาในครั้งนี้

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น
 และนักการเมืองระดับชาติกับประชาชนว่าเหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไร ทั้งในเรื่อง
 รูปแบบ กลยุทธ์ และผลที่ตามมา

3. ควรมีการศึกษาเพื่อถอดบทเรียนนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง
 และเป็นที่ยอมรับชื่นชอบของประชาชนว่ามีรูปแบบการดำรงตนอย่างไร จึงประสบความสำเร็จ